

A. M. OLLIKAINEN

KIIKKU

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Copyright © Aki Ollikainen, Milla Ollikainen ja
Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-42272-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2022

Only those who will risk going too far
can possibly find out how far they can go.

T. S. Eliot

PROLOGI

Jos he pääsisivät huipulle, heidän mahdollisuutensa palata elävinä vuorelta kävisivät entistä pienemmiksi. He tiesivät sen, kun aloittivat nousemisen.

Nyt he eivät sitä enää juuri ajattele. Tieto uinuu jossain syväällä mielen perukoilla, kun heidän viisihenkinen ryhmänsä nousee pitkin kapeaa harjannetta Karakorumin vuoristossa kohti Broad Peakin huippua yli kahdeksan kilometrin korkeuteen.

He näkevät massiivisen jäävirran ja sen takana siintävän, vielä Broad Peakiakin korkeammalle kohoavan, jyrkkärinteisen K2-vuoren. Sinne joukkion kärjessä kulkeva mies on kerran noussut, samoin letkan hännillä tuleva amerikkalainen.

Vuorista vaarallisin, Annapurna, ottaa uhrikseen joka kolmannen sen huippua tavoittelevan. Mutta Karakorumin K2 on salakavalalla tavalla vielä julmempi. Se antaa usein ensin valloittaa itsensä ja vaatii veronsa vasta laskeuduttaessa. Nuo kaksi urhoolista olivat selvinneet elävinä alas.

Taivas on syvän sininen, pilviä vailla. Valon ja varjon leikki piirtää esiin vuoren kallioiden särmit. Sitten maisemaan ilmestyy pieni punainen piste, veripisara Lumikin maidonvalkeaan hipiään.

Se valuu hitaasti alas, kuin kosteutta hylkivällä kankaalla, vanaa jälkeensä jättämättä.

Yksi heistä huomaa sen, koputtaa edellä kulkevaa olkaan ja osoittaa. Juuri silloin veripisara jähmettyy paikoilleen.

Muutaman tunnin matkan päässä heidän edellään on kanadalainen ryhmä. Punatakkisen täytyy kuulua siihen. Hän on jos-

tain syystä joutunut kääntymään takaisin alas toisten jatkaessa yrittystä. Muut kanadalaiset ovat jo varmasti hyvän matkaa Kuolemanvyöhykkeellä, melkein huipulla.

Pisara pysyy koko ajan heidän näköpiirissään, ja puolessa tunnissa se piirtyy selkeämmin ihmisen muotoon. Laskeutuja on lyyhistynyt polvilleen reitin varrelle, kuin meditoimaan katsellessaan maailman katonharjaa. Punatakkinen on kohottanut oikean kätensä, jossa hän puristaa jäähakkuja.

Ehkä hän on lähdössä kiipeämään taivaaseen.

Ensimmäisenä paikalle ehtinyt mies kyykistyy meditoijan eteen. Tämä on nuorehko nainen. Mies tunnistaa hypotermian oireet, nainen on pysähdyttyään alkanut riisua vaatteitaan, avannut takkia ja ottanut lakin päästään. Polarisoiivat lasit ovat pudonneet samalla, kun nainen on riisunut kaulurinsa. Suupielissä on veristä kuolaa. Vuoristotauti, siksi kanadalainen on joutunut kääntymään takaisin ennen huippua.

Mies nostaa omat aurinkolasit hetkeksi silmiltään. Hän koskettaa kevyesti naisen kaulaa, se tuntuu viileältä. Silloin naisen käsi heilahtaa. Ehkä se on sekavuuden aiheuttama puolustusreaktio tai vain tahdoton liike. Lyönti ei ole voimakas, jos lyönti ollenkaan. Käsi vain valahtaa alas, mutta jäähakun terä raapii pitkän haavan miehen kasvoihin.

Mies kiroaa omalla äidinkielellään: ”Perkele!”

Hän tarttuu vaistomaisesti naisen kurkkuun.

Hän puristaa hetkellisen raivon vallassa lujaa, kaksin käsin.

Kolme hänen tovereistaan, kaksi miestä ja nainen, yrittävät estää häntä. Kaksi heistä tarttuu miehen käsiin, kolmas hartioihin, mutta he eivät saa revittyä häntä heti irti. Kaikki neljä näkevät heijastuksensa kuolevan naisen silmästä, jonka ruskeaa iiristä reunustaa verenpurkaumien synnyttämä punainen rengas. Se on kuin täydellisen auringonpimennyksen korona.

Viimein haavoittunut mies havahtuu transsinomaisesta raivo-tilastaan ja irrottaa otteensa. Punatakkisen kanadalaisen otsa

valahtaa lumeen, hän jää rukousasentoon kumartamaan Karakorumin julmaa jumalaa.

Seurueen viides jäsen, amerikkalainen mies, on seurannut tilannetta sivummalta. Hän on kaivanut ensiapuvälineitä esille.

Yhdessä ryhmän naisen kanssa hän tutkii haavoittuneen miehen vammaa.

”It’s not that bad”, amerikkalainen sanoo teipattuaan haavan näkymättömiin.

Hän muistuttaa toveriaan siitä, ettei kanadalaisen naisen hyväksi olisi ollut tehtävissä mitään. Hänet olisi kuitenkin pitänyt jättää kuolemaan.

”Minä tiedän”, haavoittunut mies vastaa englanniksi.

”Ehkä näin oli parempi”, amerikkalainen sanoo.

”Unohdetaan tämä”, seurueen nainen sanoo haavoittuneelle. ”Eikä puhuta siitä enää.”

”Ei koskaan”, haavoittunut kuiskaa suomeksi.

Hän laittaa naisen ojentamat aurinkolasit takaisin silmilleen.

Seurueen viimeinen mies on yhä polvistuneena kuolleen ruukoilijan luona. Hän nostaa tämän hetkeksi takaisin polviasentoon ja vetää takin vetoketjun kiinni niin, että jäljet kaulassa jäävät piiloon.

Vuoriston huippujen autius on sulautunut yhä avoimiin silmiin.

Mies laskee ruumiin takaisin rukousasentoon. Hän nostaa takin karvareunaisen hupun pään suojaksi. Jäähakun hän asettaa ruukoilijan eteen kuin uhrilahjan.

Siihen asentoon nainen jää, ehkä ikuisiksi ajoiksi. Eivät kanadalaiset voi laskeutuessaan ottaa toverinsa ruumista mukaan, hyvä jos selviävät itse hengissä alas.

Viisihenkinen seurue jatkaa matkaansa. Tunnin kuluttua he saapuvat Kuolemanvyöhykkeelle, joka tuona päivänä kylpee auringon kirkkaudessa.

Viimein he ovat huipulla. Haavoittunut kaivaa esiin kameran, amerikkalainen kuvauttaa itsensä tähtilipun kanssa. Sitten kamera ojennetaan hänelle, ja muut asettuvat kuvaan, ensin pareittain. He pitelevät välissään lippua, jossa on vuorenhuipulta avautuvan maiseman värit. Syvän taivaansininen risti lumivalkoisella pohjalla. Ne ovat värit maailman katolla; heidän kotimaansa värit. Mutta siellä vuoret ovat vain surkeita nyppylöitä, eivät oikeastaan vuoria laisinkaan.

Sitten alkaa osuuksista vaikein ja vaarallisin, matka alas. Vielä kerran he antavat katseensa vaeltaa pitkin Karakorumin huippuja.

Mutta yksi heistä ei voi olla ajattelematta naisen lasittunutta katsetta, siitä heijastunutta kaikkivoipaa autiutta.

Silmissä häivähtänyttä varjoa, joka oli pimentänyt auringon.

Ja nyt on aika lähteä vaeltamaan alas vuorten synkkiin varjoihin.

HUHTIKUU

1

Paula makasi vatsallaan keittiön lattialla, nenä kiinni räsymatossa. Siitä uhkui pölyn ja lian haju.

Hän oli saanut sinimustaraidallisen maton lahjaksi mummiltaan muuttaessaan lukion jälkeen pois kotoa. Se oli kulkenut mukana kaksi vuosikymmentä vuokra-asunnosta toiseen. Se oli maannut soluasuntojen lattioilla, kantakaupungin yksiöissä, itähelsinkiläisessä rivitalokaksiossa ja pitkään eräässä uudessa kolmiossa kivalla ja rauhallisella asuinalueella niinä aikoina, jolloin Paula oli kuvitellut kykenevänsä pitkään parisuhteeseen ja perhe-elämään.

Siitä asunnosta lähtiessä tavarat olivat mahtuneet yhteen peräkärryn.

Nyt matto oli kertaalleen jo käännetty. Paula ei muistanut, milloin oli viimeksi pessyt sen. Hän lupasi itselleen, että pesisi maton itse heti, kun säät lämpenisivät ja matonpesupaikat avattaisiin. Tai ei sittenkään, hän veisi maton pesulaan. Heti huomenna.

Rengon ääni kantautui vaimeasti matkapuhelimesta, joka oli sinkoutunut Paulan kädestä ruokapöydän alle. Mies oli ilmeisesti jäänyt toistelemaan jotakin, *huhuu kuuletko, huhuu kuuletko*, sillä se ainakin kuulosti, ja Paula näki mielessään, miten hölmöltä Rengon täytyi näyttää huhuillessaan. Hän pysyi vaiti ja liikutteli oikean jalan varpaitaan. Sitten hän käänsi varovasti päätään. Puhelu näytti olevan pöydän alla edelleen käynnissä.

Pahuksen Renko, luovuta jo, Paula ajatteli. Hän räpytti silmiään saadakseen niihin nousseen veden katoamaan ennen kuin siitä muodostuisi kyyneleitä. Itkua ei tässä nyt kaivattu.

Hän kohottaautui kontilleen. Jalat tuntuivat taas aivan tavallisilta, tutuilta omilta jaloilta, joihin saattoi luottaa. Hän kurkotti puhelimen käteensä, Rengon ääni kuului taas mutta entistä vaimeammin, nyt tämä vaikutti puhuvan nopeasti jollekin toiselle pitäen luuria kuitenkin korvallaan siltä varalta, että sieltä viimeinkin kuuluisi jotakin. Paula katkaisi puhelun ja sammutti puhelimen virran ennen kuin uskalsi vetää syvään ja kuuluvasi henkeä.

Hänen pitäisi soittaa pian takaisin. Renko ei häiritsisi häntä vapaapäivänä minkään pikkuasian takia.

Edellisenä syksynä Renko oli alkanut työskennellä vakituisesti Paulan alaisena, mikä oli tapahtunut Paulan toiveesta. Yhtä laila Paulan toiveesta pomo oli pitänyt omana tietonaan sen, että nimenomaan Paula oli pyytänyt Rengon siirtämistä omaan ryhmäänsä. Rengolle ei kannattanut antaa aiheutta ylpistyä – tämä ei tarvinnut lisää itseluottamusta, pikemminkin päinvastoin. Rengon tyyppinen kaveri alkoi tehdä virheitä, jos luotti liikaa itseensä. Se oli nähty toissa kesänä, kun mies oli täpärästi pelastunut hukkumiskuolemalta päädyttyään vangiksi merikonttiin pelkkää typeryyttään.

Paula nousi ylös ja laski itselleen lasillisen kylmää vettä. Niin hän oli reagoinut kaikkeen epämukavuuteen lapsesta asti. Se johdettiin isästä, joka oli tarjonnut vettä lääkkeeksi kaikkiin mahdollisiin ongelmiin. Onko vatsa kipeä, ota lasi vettä, onko pää kipeä, ota lasi vettä, harmittaako, ota lasi vettä. Luultavasti isä oli toiminut niin silkkaa neuvottomuuttaan. Paulan äidin kuoleman jälkeen isä oli jäänyt yksin kahden pienen lapsen kanssa, ja hän oli ollut kasvatustehtävään täysin valmistautumaton. Täsmälleen niitä sanoja isä oli itse käyttänyt myöhemmin anteeksipyytävään sävyyn, muutaman viskipaukun jälkeen: *kasvatustehtävään täysin valmistautumaton*.

Ei se mitään, Paula oli sanonut. Mutta ei hän ollut tarkoittanut sitä. Kyllä se mitään, jotain, paljonkin.

Paula joi lasin puolilleen ja venytteli sitten itseään, nousi varpailleen ja kurotti kätensä suoriksi ylös. Sormenpäiden ja katon väliin jäi kymmenen senttiä. Hän laski kätensä hitaasti kohti lattiaa ja otti nilkoistaan kiinni. Lihakset tuntuivat jäykiltä, erityisesti oikean jalan pohjetta kiristi, ja hetken Paula pelkäsi romahtavansa lattialle uudelleen.

Kohtaus, tai mikä se sitten olikin, oli kuitenkin ohi. Tällä erää.

Paula avasi puhelimen ja valitsi viimeisen puhelun numeron.

”Terve”, Renko vastasi. ”Onko sulla puhelimessa jotain vikaa?”

”Onko itselläsi”, Paula kysyi nopeasti. ”Kuulin kyllä, kun puhuit, mutta ilmeisesti et kuullut minua?”

”Sieltä kuului vain jotain ihme kolinaa, sitten ei kuulunut enää mitään”, Renko sanoi. ”Yritin äsken soittaa uudestaan, mutta puhelu meni vastaajaan.”

Paula oli noussut pöydästä samalla kun oli vastannut puhelimeen, ja äkkiä hän olikin ollut lattialla. Kolina oli kuulunut tuolista, jota hän oli kaatuessaan vahingossa potkaissut.

”Ehkä linjoissa on jotain häikkää”, Paula sanoi ja muisti sitten, ettei ole enää olemassa mitään puhelinlinjoja vaan ilmojen halki kulkevia signaaleja. Renko ei kuitenkaan juuttunut selitykseen vaan meni onneksi asiaan.

”Meillä on täällä epäselvä ruumis, tai siis kuolema. Arvelin, että haluat nähdä tuoreeltaan itse. Vaikka ei se varsinaisesti ole kovin tuore enää, ollut metsässä ainakin yön yli, sanoisin, vaikka en tietysti ole mikään oikeuslääkäri. Joka ei muuten ole vieläkään päässyt paikalle, me ollaan Karhun kanssa oltu tässä kohta tunti. Sitä ei ole otettu alaskaan vielä.”

”Mitä?”

”Niin, ainakin puoli tuntia ollaan tosiaan seisoskeltu täällä ja on aika kylmäkin, mereltä tuulee. Ei ole kevättä vielä hirveästi ilmassa. Pari sinivuokkoa näin kyllä tuossa matkalla, enkä nyt tarkoita niitä konstaapeleita, jotka olivat täällä ensimmäisinä paikal...”

”Mitä ei ole otettu alas”, Paula keskeytti.

”Mitä? Siis ruumista tietysti. Siinä ei ollut mitään pelastettavaa. Ensihoito kävi vain toteamassa, ettei mitään ole tehtävissä. Ajattelin, että haluat nähdä sen paikoillaan.”

”Joku on hirttäytynyt metsään. Se on siis itsemurha”, Paula sanoi jo hiukan ärtyneemmin. Oliko Renko tosiaan soittanut pelkän itsemurhan takia?

”Siltä se päällisin puolin näyttää. Mutta tässä on kuitenkin jotain kummallista”, Renko sanoi.

”Sanooko vaistosi niin?” Paula kysyi.

Renko nauroi. Hän tunsu Paulaa jo sen verran, että huomasi ivasäikeen tämän äänensävyssä. Sitten hän rykäisi ja piti pienen tauon, jonka päättymistä odotellessaan Paula asteli eteisen peilin eteen tarkastellakseen, näyttikö hän kaatumisen seurauksena jotenkin erilaiselta.

”Se on vanha nainen”, Renko tokaisi lopulta.

Paula näki oman spontaanin ihmetyksensä peilikuvastaan.

”Kuinka vanha?” hän kysyi kiinnostuneena.

”Vähintään yli 70-vuotias. Sanoisin mummoksi, jos tulisi kadulla vastaan.”

Vanhat naiset eivät hirttäydy metsään, Paula ajatteli. Hän nosti olkapäätään, jotta puhelin pysyisi paikoillaan, ja alkoi kiskoa jalkaansa lyhytvartisia kumisaappaita. Puhelin luiskahti kenkätelineen ritilän läpi lattialle. Paula kirosi ja kuuli Rengon jälleen huhuilevan vaimesta: *Huhuu kuuletko.*

”Kuulen!” hän huusi onkiessaan luuria telineen alta. ”Missä te olette?”

”Meri-Rastilassa!” Renko huusi juuri, kun Paula sai taas puhelimen korvalleen.

”Ei tarvitse huutaa, nyt kuuluu taas. Lähden saman tien.”

”Soita kun olet lähellä. Laita lämmin takki päälle.”

Paula katsoi vaistomaisesti naulakossa roikkuvia, virttyneitä takkejaan.

Hän ei ollut varma, sisältyikö Rengon kehotukseen ivaa.

2

Renko oli ollut oikeassa ainakin kevään tulon suhteen. Ilmassa sitä ei tuntunut, mutta ulkoilureitin vierustoilla näkyi siellä täällä sinisiä ja valkoisia täpliä, kevään ensimmäisiä sitkeitä vuokkoja.

Luontopolku sijaitsi mereen työntyvässä niemessä, joka kasvoi kaunista vanhaa metsää. Paula oli jättänyt autonsa Rengon neuvomaan paikkaan sivutielle, joka oli suljettu puomilla.

Polulla häntä vastaan käveli iäkäs pariskunta. Vakavaimainen mies pysähtyi Paulan nähdessään, nainen kurkisti säikkynä senlän takaa.

”Ei kannata jatkaa matkaa, reitti on suljettu”, mies sanoi.

”Ei hätää, olen poliisi”, Paula sanoi ja katui sanojaan saman tien.

”Mitä on tapahtunut?” nainen kysyi heti uteliaasti. Pariskunta ei hievahtanutkaan väistääkseen, joten Paula astui polulta metsän puolelle.

”Tilanne on poliisin hallinnassa”, Paula sanoi rauhoittavasti ja pinnisti kasvoilleen hymyn, ennen kuin työntyi rytinällä pienen pusikon läpi pariskunnan ohitse.

Polku nousi kumpareisena pienelle nyppylälle ja kääntyi sitten kohti merta, joka pilkotti paljaiden puunrunkojen takaa. Pätkä poliisin eristysnauhaa oli vedetty reitin poikki kahden pihlajantaimen väliin. Kun Paula kumartui nauhan ali, hän kuuli Rengon kutsuvan häntä. Kaksi valkoista suojarapuvun huppua näkyi metsässä noin viidenkymmenen metrin päässä ulkoilureitistä.

Paula otti repustaan haalarit ja muut suojarusteet ja puki ne ylleen, ennen kuin astui pois polulta ja lähti kulkemaan Renkoa ja Karhua kohti. Hänen saappaansa upposivat litimärkiin sammalmättäisiin. Lunta oli ollut talvella poikkeuksellisen paljon. Lisäksi yöllä oli satanut niin rankasti, että Paula oli havahnutunut siihen hetkeksi. Jos tämä oli rikospaikka, todisteiden löytämisestä tulisi haastavaa. Niitä ainakin yritettiin jo kerätä, sillä kaksi valkopukuista teknistä tutkijaa oli kyykistynyt suuren vanhan koivun juurelle. Siinä samassa Paula havaitsi myös ruumiin ja pysähtyi.

Näky kouraisi aina, vaikka tämä oli jo ties kuinka mones kerta. Tosin edellisestä kerrasta oli vuosia, sillä rikoskomisariota ei yleensä pyydetty paikalle, kun oli kyse itsemurhasta. Mutta hirttäytyneessä ihmisessä oli aina samaa lohduttomuutta: se oli kuin irrallinen langanpää, jota omaiset eivät useimmiten saaneet koskaan solmittua mihinkään kiinni.

Ruumis roikkui ohuessa oranssissa nailonköydessä, jota oli kierretty muutaman kerran koivunoksan ympärille. Köyden toinen pää katosi jonnekin puun taakse.

Nainen oli pienikokoinen, ja hänen yllään oli punainen tuulipuku. Polulta asti ruumista ei siitä huolimatta voinut havaita, se jäi puunrunkojen ja kumpuilevan maaston kätköön. Uhrin jaloissa oli mustat Niken lenkkarit, jollaiset olivat pari vuotta aiemmin olleet varhaisteinien suosiossa.

”Mitäs sanot”, Renko aloitti, mutta Paula vaiensivät hänet nostamalla kätensä. Hän lähestyi ruumista hitaasti ja pysähtyi joka askeleella havainnoimaan ympäristöä. Päästyään tarpeeksi lähelle hän ymmärsi, miksi Renko oli kutsunut hänet paikalle.

Maassa ruumiin alapuolella sammalmättäät näyttivät koskemattomilta, eikä lähellä näkynyt mitään, minkä päälle nainen olisi voinut nousta ylettyäkseen laittamaan köyden paikoilleen. Lisäksi ruumis roikkui aivan liian korkealla. Naisen olisi pitänyt tuoda metsään vähintään keittiöjakkara tai jonkinlaiset tikkaat

onnistuakseen, sillä hänen jalkateriensä ja maanpinnan välissä oli noin metri ilmaa. Ilmeisesti siksi ensimmäiset paikalle tulleet eivät olleet laskeneet vainajaa maahan.

Ei ollut kunnioittavaa vainajaa kohtaan pitää häntä hirressä yhtään sen pitempään kuin oli tarpeellista. Mutta koska uhria ei kerran ollut irrotettu, Paula päätti, että se voisi odottaa paikoiltaan ainakin oikeuslääkärinä.

”No, mahtoiko mummo kiivetä puuhun itse?” Renko kysyi.

Karhu mulkaisi Renkoa suu viivana, Paula rauhoitti häntä katseellaan.

”Miksi ruumista ei ole otettu alas?” Paula kysyi.

”Se oli kivikova, kun ensihoito kävi täällä. Ambulanssilääkäri sanoi, että eivät halunneet sotkea paikkaa enempää. Piti itsekin tätä epäilyttävänä.”

”Ai, eikö se ollutkaan vain sinun terävää päättelyäsi”, Paula sanoi purevasti. ”Ketä täällä on ensihoidon ja teidän lisäksenne ollut?”

Rengon mukaan ruumiin oli löytänyt aamuseitsemän aikoihin ohikulkija, jonka koira oli poikennut polulta ja alkanut haukkua. Hän oli palannut polulle heti ruumiin huomattuaan. Järjestyspoliisi oli tyytynyt eristämään ja valvomaan aluetta siihen asti, että tekniset tutkijat olivat ehtineet paikalle.

”Ja mekin tultiin heti, kun päästiin. Jäi aamukahvi kesken”, Renko sanoi.

”Voi hellanlettas”, Karhu mutisi.

”Mitä sinä ajattelet tästä?” Paula kysyi Karhulta.

”En vielä mitään”, Karhu sanoi. ”Voi tämä olla itsemurhakin, kummempaakin on nähty.”

”Niin kuin mitä?” Renko kysyi.

”Vaatetuksesta päätellen uhri on voinut olla ihan tavallisesti kävelyllä”, Karhu jatkoi Rengosta välittämättä. ”Mikäli siis...”

”Mikäli tässä on kyse siitä, että hänen kimppuunsa on hyökätty”, Paula sanoi ja nyökkäsi. ”Onko ympäristöstä löytynyt mitään jälkiä?”

”On yritetty talloa paikkoja mahdollisimman vähän, ettei survota todistusaineistoa mättäisiin”, Renko sanoi. ”Mutta on täällä yksi outo juttu. Tai toinen sen lisäksi, ettei uhri ole voinut päästä tuonne omin neuvoin. Vaikka enpä tiedä, ehkä aliarvioin vanhojen naisten fyysisiä ominaisuuksia. Minunkin mummoni...”

Paula ei enää kuunnellut vaan katsoi Karhun osoittamaan suuntaan. Noin viiden metrin päässä hirttopuusta oli pieni vaalea kasa, joka näytti hiekalta.

”...ja molemmissa käsissä oli ämpärit täynnä puolukoita”, Renko sanoi.

”Kenellä?” Paula kysyi.

”Mummolla”, Renko sanoi.

Paula ei vaivautunut edes tuhahtamaan. Sen sijaan hän katsoi tarkasti, mihin asetti jalkansa ottaessaan muutaman askeleen hiekkakasaa kohti.

Keko ei ollut korkea, ennemminkin matala kakku kuin keko. Se oli ehkä painunut sateessa jonkin verran, mutta näytti myös siltä, kuin sitä olisi levitelty. Pinnasta hiekka oli ehtinyt jo kuivua. Paula kyykistyi ja otti kasasta hyppysellisen käteensä. Hiekka oli hienoa, vaaleaa ja sileää, ei mistä tahansa kaivettua soraa, vaan kuin aurinkorannalta kerättyä.

”Saumaushiekkaa”, Renko sanoi. ”Tai siltä se ainakin näyttää.”

”Mistä tiedät?” Paula ihmetteli.

”Rouva halusi vaihtaa laatat viime kesänä. Siinä oli hirveä homma. Kotona on vieläkin vajaa säkki juuri tuollaista hiekkaa.”

Renko saattoi olla oikeassa. Keskellä talven runtelemaa, märkää ja paljasta metsää kasa hienojakoista hiekkaa näytti joka tapauksessa luonnottomalta. Ei tosin ollut mitään syytä olettaa, että hiekkakasa liittyisi koivunoksasta riippuvaan vainajaan.

Muuten kuin ettei kumpikaan niistä kuulunut tänne.

3

Paula katsoi uteliaana ympärilleen koruttomassa kerrostalokaksiossa. Se sijaitsi vain puolen kilometrin päässä niemestä, josta ruumis oli löytynyt.

Olohuoneen sisustus oli tyyppillinen vanhukselle: kulunut mutta siisti samettisohva, sen edessä paljas pöytä, jolle oli laskettu kaukosäädin. Lattialla ei ollut mattoa, oletettavasti siivouksen helpottamiseksi. Makuuhuoneessa Paula oli jo käynyt ja siellä näytti samanlaiselta, huoneessa oli vain sänky, yöpöytä ja tuoli, ei mattoa.

Naisen henkilöllisyys oli selvinnyt nopeasti sen jälkeen, kun oikeuslääkäri oli saapunut paikalle ja ruumis oli laskettu maahan. Punaisen tuulipuvun takintaskusta oli löytynyt paitsi naisen kotiavaimet myös HSL:n matkakortti. Renko oli selvittänyt, missä liikkuvat lähimmät lipuntarkastajat, ja kiikuttanut kortin pikavauhtia näiden tutkittavaksi. Kortista selvisi sen käyttäjän henkilötunnus, joka vastasi hirttäytyneen henkilön ikää ja sukupuolta.

Väestörekisteritietojen mukaan 80-vuotias Kaarina Alanne oli asunut tässä asunnossa yli kaksikymmentä vuotta, eikä hänellä ollut ainoatakaan lähiomaista.

Ei ketään, jolle ilmoittaa kuolemasta.

Eihän se mitenkään tavatonta ollut. Tämä maa on täynnä yksinäisiä vanhuksia, Paula ajatteli. Se ei kuitenkaan tehnyt asiasta yhtään vähemmän surullista.

Renko kolisteli keittiössä ja kuului availevan ja sulkevan kaapinovia. Paula keskittyi sen sijaan kirjahyllyyn. Se oli mal-

lia, jota ei oikeastaan ostettu kirjoja varten vaan joka täytettiin lasten hääkuvilla ja lastenlasten koulukuvilla ja satunnaisten ulkomaanmatkojen halvoilla tuliaisilla. Viimeksi mainittuja hyllyssä olikin, kreikkalaisen näköinen lautanen, puinen naamio sekä viuhka, jossa oli flamencotanssijan kuva. Mutta valokuvia ei hyllyssä ollut lainkaan. Lasivetriiniin oli aseteltu väljästi maljakoita ja pieni kahviastiasto. Muutamalla kirjoille varatulla hyllyllä oli sekalainen kokoelma teoksia, suurin osa ilman kansilehtiä ja jonkin kirjakerhon halpatuotantoa. Ne olisivat hyvin voineet olla peräisin kirpputorin poistolaarista, josta saa ottaa ilmaiseksi.

Kaarina Alanne näytti eläneen ainakin viimeiset vuotensa vaatimatonta ja hiljaista elämää. Sekään ei olisi tavatonta, että hän olisi halunnut päättää itse päivänsä ja välttyä mahdollisilta kärsimyksiltä; tuskaiselta ja yksinäiseltä lopulta jossakin sairaalan kroonikko-osastolla tai dementoituneena palvelutalossa.

”Pesetkö sinä jukurttipurkkeja?” Renko kysyi kurkistaen avoikeittiön kulman takaa.

”En syö jukurttia”, Paula sanoi.

”Kaarina Alanne söi. Ja pesi. Täällä on varmaan satoja purkkeja.”

Paulaa liikkutti ajatus siitä, miten tämä vanha nainen oli säntillisesti pessyt purkin aina jukurtin syötyään ja laittanut sen sitten kaappiin odottamaan käyttöä, jota ei koskaan tulisi, minkä nainen oli varmaan tiennyt itsekin. Luultavasti hän oli tehnyt niin aina eikä ollut voinut lopettaa tapaansa, johon oli alun perin ollut ehkä ihan järkevä syy.

”Mitä muuta löysit?” Paula kysyi ja astui itsekin keittiön puolelle.

Pöydällä oli ruskeansävyinen vahakangas ja sen päällä ristikko-lehti, joka oli taitettu auki kesken jääneen tehtävän kohdalta. Ristikko oli tasoltaan helppo, sellainen, jota voi täyttää ajankulukseen juurikaan ponnistelematta. Kaarina Alanne oli ehtinyt ratkoa vasemmasta alakulmasta kaksi klassikkovihjettä:

CHAPLIN vaakasuoraan, LADD pystysuoraan. OONA ja ALAN ristesivät n-kirjaimen kohdalta. Alanteen mustekynällä piirtämät kirjaimet olivat pulleita ja tasaisia.

”Ei täällä ainakaan mitään sellaista ole, joka selittäisi, miten Kaarina päätyi puuhun roikkumaan”, Renko sanoi. ”Vain astioita, ruokakaupan kuitteja, lääkkeitä.”

”Mitä lääkkeitä?”

”En käynyt vielä niitä läpi”, Renko sanoi ja osoitti työtasolle kahvinkeitin vieressä nostamiaan purkkeja ja rasioita. Paula otti yhden käteensä.

”Buprenorfiini”, hän luki etiketistä. ”Se on voimakas kipulääke.”

”Eikö sillä saisi hengen itseltään helpommin kuin köydellä metsässä”, Renko ihmetteli.

Paula ei tuntenut lääkettä tarkemmin mutta mietti samaa. Hän vilkaisi toista purkkia: Exemestan. Hän otti muovihansikkaan kädestään ja syötti nimen puhelimen nettiselaimen.

”Eksemestaania käytetään pitkälle edenneen hormoniriippuvaisen rintasyövän hoidossa vaihdevuosisien jälkeen”, Paula luki ääneen puhelimen ruudulta.

”Kaarina oli siis vakavasti sairas”, Renko sanoi.

”Siinä olisi kyllä motiivi itsemurhalle”, Paula totesi.

Mutta ei sillä tavalla, hän lisäsi mielessään.

4

Hei Paula,

Huomasin, että edellisestä kuntotestistäsi on jo hiukan yli kolme vuotta. Laitapas asia kuntoon, kun ehdit.

Pena

Paula tuijotti sähköpostiviestiä hetken, ennen kuin siirsi sen roskakoriin. Sitten hän palautti sen takaisin ja vastasi päällikölle, että varaisi ajan testiin ensi tilassa.

Sitä hän ei kertonut päällikölle, että ennen testiä hänelle tulisi odottamaton este, jonka vuoksi testiä olisi siirrettävä. Paulan kuntotestitulokset olivat aina olleet erinomaisia, joten päällikkö tuskin olisi heti hänen niskassaan.

Mutta kuinka monta kertaa testiä olisi mahdollista siirtää ilman seuraamuksia?

Paula tunnusteli vaistomaisesti oikeaa pohjettaan. Se tuntui normaalilta. Sormissa sen sijaan kihelmöi oudosti. Vai kuvitteli-ko hän? Paula katsoi kättään kuin mahdollista vihollista.

”No niin”, Hartikainen sanoi hänen takanaan kuin vanha isäntä tupaillassa. ”Tässäpä olisi näitä tietoja, jos kiinnostaa.”

Hartikainen oli kerännyt kaiken nopeasti saatavilla olevan tiedon Kaarina Alanteesta. Se ei ollut paljon.

Alanne oli syntynyt Helsingissä ja ehtinyt vain viikko ennen kuolemaansa täyttää pyöreät 80 vuotta. Asunnossa Paula ei kui-

tenkaan ollut nähnyt onnittelukortteja tai kukkia. Lähiomaisiahan Alanteella ei ollut, mutta eikö edes tuttavvia, jotka olisivat muistaneet häntä? Ehkä nainen ei ollut sairaudeltaan jaksanut juhlistaa pyöreitä vuosiaan eikä ollut maininnut asiasta kenellekään.

Alanne ei ollut koskaan ollut naimisissa tai saanut lapsia. Hänen ainoa sisaruksensa, viisi vuotta vanhempi veli, oli kuollut toistakymmentä vuotta sitten. Lähimmät elossa olevat sukulaiset olivat kaksi serkkua. Alanne oli työskennellyt sosiaalialalla, viimeksi vanhustenhuollossa ennen eläköitymistään. Hän oli asunut elämänsä aikana viidessä eri osoitteessa Helsingissä, niistä neljässä yksin lapsuudenkotinsa jälkeen.

”Että semmoinen elämä. Ei jäänyt paljon kertomista”, Hartikainen sanoi.

”Ota yhteyttä noihin serkkuihin”, Paula sanoi.

”Otin jo”, Hartikainen sanoi omahyväisesti. ”Eivät olleet kuulleet Alanteesta mitään ainakaan kymmeneen vuoteen.”

”Mitä he kertoivat hänestä?”

”Eivät juuri muuta kuin mitä jo tiedämme. Oli yksityinen ihminen, ei pitänyt yhteyttä, eli koko elämänsä yksin. Sikäli kuin he tiesivät.”

”Täytyyhän jonkun tuntea hänet”, Paula sanoi. ”Ehkä Renko löytää.”

Renko oli jäänyt pimputtelemaan naapureiden ovikelloja, kun Paula oli lähtenyt asemalle. Talon asujaimisto oli vaikuttanut iäkkäältä. Luultavasti Renko sai juoda kyllikseen kahvia mummojen kanssa. Paula tiesi, että kohtelias ja puhelias nuorimies saisi iäkkäät rouvat juttutuulelle paljon paremmin kuin hän.

”Mitäs Tallinnaan?” Hartikainen kysyi.

Suorasukainen utelu yllätti Paulan. Hän ei ollut mielestään kertonut viimeisimmästä matkastaan lahden taakse kenellekään. Juorusiko täällä joku hänen menoistaan?

”Mitäs sinne, kaunis kaupunki”, Paula sanoi yrittäen kuulos-
taa niin kevyeltä kuin mahdollista.

”Sulla taitaa olla hyvä syy rampata siellä”, Hartikainen sanoi.

”Mistä tiedät, että ramppaan siellä?” Paula kysyi kireästi.

”Unohdat, että olen poliisi”, Hartikainen sanoi huvittunees-
ti. ”Ei kannattaisi tuoda kahvihuoneeseen virolaista suklaata tai
kantaa pelivaatteita Kaubamajan muovikassissa, jos haluaa pitää
matkustelun omana tietonaan.”

Paulan teki mieli purra kieleensä. Hän saattoi olla pätevä sel-
vittämään rikoksia, mutta hänelle ei ollut tullut edes mieleen,
että joku kiinnittäisi huomiota hänen muovikasseihinsa – eihän
hän itsekään ollut kiinnostunut työkavereidensa elämästä, kun-
han kaikki vain hoitivat hommansa.

”No, älä nyt synkisty”, Hartikainen sanoi. ”Kyllä minä osaan
pitää salaisuuden. Kunhan saan olla ensimmäinen, jolle salape-
räinen herra Tallinna esitellään.”

Paulalla kesti hetken aikaa tajuta, mitä Hartikainen tarkoitti.
Sitten hän naurahti helpotuksesta ja yritti loihkia kasvoilleen hiu-
kan nolostuneen mutta samalla kujeilevan ilmeen.

”Auts, jäin kiinni”, hän sanoi.

”Minulta ei jää mikään huomaamatta”, Hartikainen sanoi se-
tämäisesti. ”Älä huoli, asia ei mene eteenpäin. Tiedän kyllä, mil-
laisia nuo voivat olla.”

”Noilla” Hartikainen tarkoitti ilmeisesti muita poliiseja, jot-
ka voisivat piruilla esimiehensä virolaisesta miesystävästä. Tosin
Paulan kokemuksen perusteella Hartikainen oli itse ensimmäise-
nä irvailemassa toisten suhdekiemuroista.

”Mutta kerro nyt jotain sentään”, Hartikainen jatkoi. ”Vanha
eronnut mies janoaa erotiikkaa.”

Nyt Paula jo pyrskähti ja vilkaisi ympärilleen. Avokonttori oli
tyhjä. Karhu oli ilmeisesti edelleen tapahtumapaikalla, jossa tek-
ninen tutkinta jatkui yhä, samoin kuin Kaarina Alanteen asun-
nossa.

”Mitä haluat tietää?” Paula kysyi kiusoittelevasti, itselleen epäominaisella tavalla.

Hän ihmetteli, eikö Hartikainen lainkaan kummaksunut tätä keskustelua, jota ei koskaan käytäisi, mikäli todella puhuttaisiin Paulan miesystävästä. Hartikainen näytti kuitenkin olevan niin tyytyväinen omaan salapoliisityöhönsä ja muka paljastamaansa salaisuuteen, ettei huomannut Paulan käytöstä täysin poikkeukselliseksi.

”Annas kun mietin”, Hartikainen sanoi. ”Tumma vai vaalea?”

”Tumma ja tulinen”, Paula sanoi ja ajatteli tallinnalaisen yksityisklinikan lääkäriä, vaaleaa, hintelää ja hiljaista miestä, joka katsoi häntä joka kerta vakavana vetistävällä, surullisilla silmillään.

”Oho”, Hartikainen huudahti. ”Ja sinä olet vaalea ja viileä. Se on match made in heaven.”

”No niin, nyt riittää”, Paula sanoi muka kiusaantuneena. Hänen sormiaan kihelmöi taas. Puhelin soi, onneksi, sillä se katkaisi Hartikaisen yritykset udella lisätietoja Paulan mielikuvituspoikaystävästä. Soittaja oli Renko, joka pyysi Paulaa ajamaan takaisin Itä-Helsinkiin.

Kaarina Alanteen tavarat olivat löytyneet.